

*Załącznik do Zarządzenia Nr 2/2026 z dnia 3 sierpnia 2026 r.
Dyrektora Gminnego Żłobka w Chąśnie Drugim w sprawie
określenia Planu Opiekuńczo- Wychowawczo – Edukacyjnego
Gminnego Żłobka w Chąśnie Drugim.*

PLAN OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZO - EDUKACYJNY GMINNEGO ŻŁOBKA W CHĄŚNIE DRUGIM

Rozdział 1 **Wizytówka instytucji**

Gminny Żłobek w Chaśnie Drugim to przedsięwzięcie w zakresie funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w gminie wiejskiej. Każdego dnia tworzymy magiczną, niezwykłą, tętniącą życiem przestrzeń, w której dzieci rozwijają się w tempie przekraczającym granice wyobraźni.

Naszą działalność oprócz zadań opiekuńczych opieramy na rozbudzaniu zdolności, kreatywności, pomysłowości oraz rozwijaniu inteligencji wielorakich. Czynimy wszystko, co możliwe, by nasze oddziaływane stało się dla dzieci:

- Inspirujące, ponieważ zachęcimy dziecko do rozwiązywania problemów.
- Nowoczesne, bo korzystamy z pomocy nowej generacji.
- Nowatorskie, bo wykorzystujemy twórcze pomysły podczas opracowywania scenariuszy zajęć.
- Oryginalne, bo w oparte o niekonwencjonalne, twórcze metody wspomagania rozwoju dzieci.
- Wszechstronne, bo zakładamy rozwój w każdej sferze; poznawczej, społecznej emocjonalnej, ruchowej, manualnej, artystycznej, intelektualnej
- Atrakcyjne, bo każdy dzień jest wspaniałą przygodą i podróżą do świata wiedzy
- Ciekawe, bo poruszamy wiele wspaniałych tematów, aby zaspakajać ciekawość poznawczą dzieci
- Jasne, bo angażujemy wszystkie zmysły tak, by wszystko stało się zrozumiałe.
- Elastyczne, bo dostosowujemy formy, metody, działania do wieku, możliwości, indywidualnych predyspozycji każdego dziecka, również ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tworzymy z pasją, by wygrać przyszłość Naszych Dzieci.

Nazwa instytucji	Gminny Żłobek w Chaśnie Drugim, Nr wpisu do rejestru :
Lokalizacja	Chąsno Drugie 44A, 99-413 Chąsno. Dostęp dla środków transportu: parking przed budynkiem.
Kontakt:	e-mail: zlobek@gminachasno.pl tel.:
Kadra zarządzająca	Dyrektor: Maria Katarzyna Rokicka
Struktura i zasoby	Liczba miejsc: max. 24 Liczba grup: max. 3 Grupy wiekowe - Maluchy - do 18 miesiąca Starszaki - od 18 miesiąca do 3 lat Zasoby kadrowe: wykwalifikowane opiekunki.
Zasoby przestrzeń Zewnętrzna	Do budynku przylega ogrodzony plac zabaw, gdzie dzieci mają dużo możliwości do swobodnej zabawy w naturalnym środowisku.
Zasoby przestrzeń Wewnętrzna	Budynek parterowy: 3 sale, każda sala z bezpośrednim wejściem do łazienki, Pomieszczenia pełnią funkcję sal zabaw, jadalni i sypialni. W budynku znajduje się szatnia oraz własna rozdzielnia posiłków. W budynku znajduje się monitoring 1 kamera - skierowany na wejście do budynku. Przed budynkiem monitoring obejmuje teren wokół żłobka (wejście, plac zabaw, wjazd przy bramie).
Zasoby finansowe	Dofinansowanie do miejsca w żłobku z programu „Aktywny Maluch 2022-2029”. Rodzice mogą skorzystać ze świadczenia „Aktywnie w żłobku”.
Zasoby w zakresie Komunikacji	Strona internetowa, komunikator WhatsApp, messenger, mail, telefon, tablica ogłoszeń.

Rozdział 3

Obszary planu pracy z dziećmi

1. Każdego dnia w żłobku tworzymy niezwykłą, tętniącą życiem przestrzeń, w której dzieci rozwijają się w tempie przekraczającym granice wyobraźni:

1) Muzyka i rytm

Gordonki – rozwijają wrażliwość muzyczną, słuch i rytm.

Metoda Orffa – wspólne muzykowanie, instrumenty perkusyjne i ruch.

„Rozbrzmiewa muzyka” – codzienne spotkania z dźwiękiem i śpiewem.

Orkiestracje i inscenizacje – dzieci wcielają się w role, tworzą własne mini-spektakle.

2) Język i komunikacja

Akademia czytania – pierwsze kroki w świecie liter i książek. Codzienne spotkania z literaturą rozwijają wyobraźnię, słownictwo i wrażliwość dzieci.

3) Matematyka i logiczne myślenie

Elementy Montessori – praktyczne ćwiczenia rozwijające samodzielność i koncentrację.

Matematyka na co dzień – liczenie i porządkowanie poprzez zabawę i doświadczenie.

Matematyka przez zabawę. Liczenie, sortowanie i logiczne zagadki rozwijają myślenie i ciekawość poznawczą.

4) Zabawa i relacje

Pedagogika zabawy – budowanie relacji, współpraca i nauka przez radość.

Zabawy integracyjne – wspierają adaptację i uczą współdziałania.

Ruch i natura

5) Codzienny ruch – gimnastyka, taniec, tory przeszkód.

Cudowny Zaczarowany Ogród – bezpieczna przestrzeń do odkrywania natury i swobodnej zabawy.

Mega Fabryka Piasku – bogate zabawy sensoryczne, kreatywność i mała motoryka.

6) Laboratorium Sztuki

Miejsce twórczych eksperymentów teatralnych i plastycznych. Dzieci poznają różne techniki i wyrażają emocje.

Arteterapia – Mały Kreator malujemy, rysujemy, lepimy, eksperymentujemy sensorycznie

Akademia Małego Naukowca – eksperymenty i odkrycia naukowe w prosty, bezpieczny sposób.

7) Zabawy na świeżym powietrzu

Magiczny Ogród Zabaw – przestrzeń do swobodnej zabawy na świeżym powietrzu.

W zdrowym ciele zdrowy duch – gimnastyka, ruch i tory przeszkód.

Gry i zabawy ruchowe – integracja i codzienna dawka energii.

Rozdział 4

Stosowanie w pracy żłobka konwencji o prawach dziecka

Plan opiekuńczo – wychowawczo - edukacyjny Żłobka został opracowany w oparciu o założenia Konwencji o Prawach Dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1989 roku, której nadrzędną zasadą jest poszanowanie godności, praw i potrzeb każdego dziecka. Dokument ten stanowi wyraz troski o wszechstronny rozwój dziecka, z uwzględnieniem jego indywidualnych możliwości, tempa rozwoju, emocji i potrzeb. Celem planu jest stworzenie bezpiecznego, przyjaznego i wspierającego środowiska, w którym każde dziecko może rozwijać się fizycznie, emocjonalnie, społecznie i poznawczo. W realizacji założeń planu personel Żłobka kieruje się zasadami równości, podmiotowości dziecka oraz poszanowania jego prawa do wyrażania własnych myśli, uczuć i potrzeb. Podejmowane działania opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne mają na celu wspieranie dziecka w odkrywaniu świata, rozwijaniu samodzielności, poczucia bezpieczeństwa i wiary we własne możliwości.

Plan stanowi integralną część misji żłobka, której istotą jest zapewnienie dzieciom opieki, wsparcia i warunków do harmonijnego rozwoju w duchu poszanowania ich praw oraz odpowiedzialnego partnerstwa z rodzicami/opiekunami prawnymi.

W żłobku są przestrzegane, respektowane i gwarantowane wobec każdego dziecka prawa zawarte w przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. Konwencji o Prawach Dziecka (Dz.U.1991.120.526), bez jakiegokolwiek dyskryminacji, niezależnie od rasy, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych, statusu majątkowego, cenzusu urodzenia, uwzględniające poniższe prawa dziecka:

- 1) prawo do życia i rozwoju,
- 2) prawo do wychowania w rodzinie,
- 3) prawo do zachowania tożsamości,
- 4) prawo do wolności wypowiedzania się,
- 5) prawo do swobody myślenia, sumienia i wyznania,
- 6) prawo do prywatności,
- 7) prawo do wolności od przemocy,

- 8) prawo do ochrony ze strony państwa,
- 9) prawo do znajomości swoich praw,
- 10) prawo do odpowiedniego standardu życia,
- 11) prawo do zabezpieczenia socjalnego,
- 12) prawo do wypoczynku i wolnego czasu,
- 13) prawo do nauki,
- 14) prawo do korzystania z dóbr kultury,
- 15) prawo do własności,
- 16) prawo do przedsiębiorczości,
- 17) prawo do pracy nie ponad siły,
- 18) prawo do swobodnego zrzeszania się,
- 19) prawo do udziału w pokojowych zgromadzeniach,
- 20) prawo do korzystania z praw przynależnych mniejszości etnicznej do której dziecko należy.

Rozdział 5

Funkcjonowanie żłobka

1. Gminny Żłobek w Chąśnie Drugim, zwany dalej: żłobkiem realizuje zadania określone zapisami ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 dotyczące w szczególności:

- 1) zapewnienia dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych,
- 2) zagwarantowania dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka,
- 3) organizowania zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

2. Żłobek wykonuje zadania w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 i działa na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- 2) Standardów opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 określonych w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 13 grudnia 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1882),
- 3) Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.(Dz.U.1991.120.526),

- 4) Statutu Żłobka,
 - 5) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
 - 6) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
2. Podstawowym celem działalności żłobka jest wspieranie rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, sprawowanie w czasie, gdy rodzice nie mogą jej realizować osobiście oraz zapewnianie dziecku właściwego rozwoju poprzez zapewnienie możliwości uczenia się poprzez zabawę.
3. Odpowiednio przygotowana kadra wspomaga dziecko w rozwoju, wspiera w zdobywaniu nowych umiejętności społecznych, takich jak praca w grupie, wspiera umiejętność nawiązywania relacji z innymi dziećmi oraz uczenia się samodzielnej zabawy.
4. Żłobek funkcjonuje w oparciu o akty prawne oraz dokumenty regulujące podstawowe warunki opieki nad dziećmi. Dokumentacja formalna i merytoryczna żłobka jest podstawą spójności działań całego personelu.
5. Zespół pracowniczy żłobka zna cele, zadania oraz ważne dla wszystkich wartości w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną.
6. Plan Opiekuńczo – Wychowawczo - Edukacyjny określa zagadnienia metodyczne w szczególności dotyczące:
- 1) celów opiekuńczo -wychowawczo -edukacyjnych,
 - 2) metod pracy z dziećmi,
 - 3) harmonogramu obejmującego stałe i zmienne elementy dnia,
 - 4) planowanych aktywności.
7. Cele opiekuńcze:
- 1) zapewnienie bezpiecznego i zdrowego środowiska do dzieci,
 - 2) zaspokajanie potrzeb fizjologicznych dzieci,
 - 3) stworzenie warunków do rozwoju samodzielności i autonomii dziecka,
 - 4) indywidualizacja opieki ze względu na inne tempo rozwoju każdego dziecka.
8. Cele wychowawcze:
- 1) budowanie poczucia bezpieczeństwa i zaufania dzieci,
 - 2) kształtowanie pozytywnej samooceny i niezależności dzieci,
 - 3) rozwijanie kompetencji społecznych i umiejętności współpracy z rówieśnikami i dorosłymi,
 - 4) wspieranie rozwoju emocjonalnego i umiejętności wyrażania emocji przez dzieci,
 - 5) kształtowanie poczucia przynależności i szacunku dla innych,
 - 6) rozwijanie postaw poznawczych i ciekawości świata,

- 7) rozwijanie umiejętności przestrzegania zasad, dzielenia się i wzajemnej pomocy w zabawach zespołowych i integracyjnych.

9. Cele edukacyjne:

- 1) wspieranie wszechstronnego rozwoju dziecka poprzez zabawę,
- 2) kształtowanie umiejętności komunikacyjnych (werbalnych i niewerbalnych),
- 3) rozwijanie sprawności fizycznej i ruchowej,
- 4) rozwijanie kreatywności i ekspresji językowej,
- 5) rozwijanie motoryki małej i dużej poprzez różnorodne zabawy ruchowe i manualne,
- 6) stymulowanie zmysłów (dotyku, wzroku, słuchu) poprzez zabawy sensoryczne, muzyczne i ruchowe na świeżym powietrzu, sensoryczne, muzyczne i ruchowe na świeżym powietrzu,
- 7) rozwój zmysłów i spostrzegawczości poprzez zabawy sensoryczne i ćwiczenia pamięciowe,
- 8) wzmacnianie kreatywności i wyrażania siebie poprzez ekspresję plastyczną i muzyczną,
- 9) wzmacnianie umiejętności słuchowych, językowych i artykulacyjnych poprzez śpiew, zabawy dźwiękonaśladowcze oraz czytanie książek i oglądanie teatryków,
- 10) wspieranie rozwoju poznawczego poprzez obserwację zjawisk i prostych eksperymentów
- 11) kształtowanie zdolności koncentracji i pamięci podczas gier edukacyjnych
- 12) wzbogacanie doświadczeń i wspólna zabawa z wykorzystaniem różnych materiałów sensorycznych,
- 13) wzbogacanie słownictwa poprzez słuchanie opowieści i piosenek,
- 14) rozwijanie umiejętności społecznych i komunikacyjnych w grupie, poprzez zabawy z elementami logopedii,
- 15) doskonalenie umiejętności orientacji w przestrzeni i reagowania na proste polecenia.

Rozdział 6

Metody pracy z dziećmi

1. Stosowane w żłobku metody pracy z dziećmi uwzględniają indywidualne potrzeby, zainteresowania i umiejętności dziecka.
2. W pracy z dziećmi młodszymi stosuje się następujące metody:
 - 1) metody polisensoryczne,
 - 2) metody aktywne: aktywne słuchanie muzyki, pedagogika zabawy, twórczość artystyczna,
 - 3) metody dowolności w zabawie,
 - 4) metody aprobaty i pochwały.

3. W zajęciach dydaktycznych ze starszymi dziećmi dominują następujące metody :

- 1) metoda oglądowa oparta na obserwacji i pokazie, np. podczas wycieczki, w ogrodzie, podczas oglądania historyjek obrazkowych, sceny z pacynką, lalą czy misiem demonstrujące różne czynności,
- 2) metoda słowna oparta na słuchaniu opowiadań, czytanie bajek, nauka wierszyków, piosenek, wspólne śpiewanie,
- 3) metoda praktyczna polegająca na przyswajaniu, odkrywaniu, przeżywaniu, działaniu (rysowanie, malowanie, lepienie, wyklejanie, układanie, budowanie),
- 4) metoda kształtowania nawyków higienicznych i samoobsługi.

4. W pracy z dziećmi w żłobku wykorzystuje się różnorodne rodzaje zabaw, a w szczególności:

- 1) zabawy sensoryczne - stymulacja rozwoju zmysłów,
- 2) zabawy konstrukcyjne - rozwój logicznego myślenia,
- 3) zabawy ruchowe - wspieranie rozwoju motorycznego, ćwiczenie motoryki małej i dużej,
- 4) zabawy rytmiczno- muzyczne - wspieranie słuchu muzycznego,
- 5) zabawy plastyczne i eksperymenty - rozwój ekspresji twórczej,
- 6) zabawy sensoplastyczne - stymulacja zmysłów oraz kompetencji intra i interpersonalnych,
- 7) zabawy indywidualne w kąciakach zainteresowań,
- 8) zabawy ruchowe integrujące całą grupę,
- 9) zabawy manipulacyjne i paluszkowe,
- 10) zabawy z wykorzystaniem sprzętu.

5. Opiekunki towarzysząc dzieciom podczas całego dnia powinny kierować się określonymi zasadami:

- 1) bycie w pobliżu miejsca, gdzie dzieci się bawią,
- 2) stwarzanie sytuacji, które ułatwiają budowanie przez dziecko poczucia tożsamości i odrębności własnej osoby (np. zabawy z lustrem, naśladowanie min i ruchów dziecka, nazywanie emocji, opisywanie tego co robią, używanie imienia dziecka i zwracanie się do niego po imieniu, łapanie kontaktu wzrokowego itd.),
- 3) wspomaganie rozwoju mowy i umiejętności komunikacji – opiekunki obserwują i słuchają co i jak mówi konkretne dziecko. Przez powtarzanie dźwięków i słów wydawanych przez dziecko nawiązują z nim interakcję, budują relację opartą na wspólnej aktywności,
- 4) komentowanie zaobserwowanych działań dziecka, wyrażanie zainteresowania działaniami dziecka.
Np.: Widzę, że dopasowujesz puzzle do siebie. Masz już trzy połączone. O, jest i czwarty puzzle. Jest już cały obrazek. Co tam jest?,

- 5) włączanie się do zabawy dzieci, jeśli tego potrzebują lub wyłączanie się z zabawy, jeśli obecność dorosłego nie jest niezbędna. Np.: Czy pomóc? Jak pomóc? Czy mogę się z tobą bawić? Co mam zrobić? Jak mogę się z tobą bawić? Chcesz się dalej bawić sam?,
- 6) dostarczanie materiałów, przedmiotów i narzędzi, które mogą rozwijać i wzbogacać aktywności i zabawy dzieci. Np.: dziecko bawi się wodą – przelewa ją z kubeczka do kubeczka. Opiekun(ka) dodaje lejek, łyżki i butelkę. Obserwuje, czy dziecko podejmuje działania z wykorzystaniem nowych narzędzi,
- 7) pomaganie dzieciom w zrozumieniu świata – opisywanie jak działa to, co robią, jakie są obserwowane zależności, łączenie przyczyny i skutku, pokazywanie chronologii wydarzeń, przewidywanie. Np.: Położyłeś piłkę na górcie, piłka się potoczyła aż do ławki. Na górcie piłka nie chce „stać”, tylko z niej się stacza,
- 8) dostarczenie dzieciom możliwości obcowania z wytworami kultury - zadbanie o to, żeby książki (estetycznie wydane i z dobrymi ilustracjami) były dostępne dla dziecka, wspólne słuchanie muzyki, kontakt z teatrykiem na żywo. Unikamy natomiast prezentowania dzieciom filmów czy przedstawień na ekranie, ponieważ nie jest to zgodne z naszym rozumieniem tego jak dziecko doświadcza świata i jak reguluje sobie samo intensywności przeżywania tego czego doświadcza.

Rozdział 7

Planowanie pracy w grupie

1. Ogólne wskazówki związane z planowaniem i realizacją harmonogramu dnia:

- 1) harmonogram dnia jest stały i przewidywalny dla wszystkich dzieci. Poczucie bezpieczeństwa dzieci opiera się o rutyny i rytuały,
- 2) opiekunki w ciągu dnia stwarzają możliwości dzieciom do zabaw dostosowanych do ich potrzeb. Modyfikują środowisko dostosowując je aktualnych zainteresowań dzieci. Aktywność powinna być ciekawym wyzwaniem dla każdego dziecka,
- 3) plan dnia jest zaplanowany tak, aby odpowiedzieć na potrzeby wszystkich dzieci (np. czas na odpoczynek dla młodszych dzieci i w tym samym czasie czytanie książek dzieciom starszym),
- 4) przy osobnych aktywnościach w ciągu dnia dzieci mają możliwość obserwacji siebie nawzajem. Dzieci najwięcej uczą się od samych siebie. Opiekunki powinny zadbać o to, żeby dzieci mogły bawić się razem w małych grupach i czerpać od siebie nawzajem,
- 5) harmonogram dnia dostępny jest dla rodziców. Wcześniejsze informacje dotyczące planu dnia ułatwiają adaptację, jeśli rytm dnia dziecka jest dopasowany do rytmu dnia żłobkowego.

2. Przygotowane środowisko fizyczne – przestrzeń, jej układ i możliwości plastycznych zmian są kluczowym warunkiem w tworzeniu pozytywnych doświadczeń edukacyjnych dzieci w naszej placówce. Układ przestrzeni, jej aranżacja zarówno w placówce jak i w ogrodzie zapewnia, że młodsze dzieci nie są przytłoczone nadmiarem bodźców, a jednocześnie starsze dzieci będą miały wyzwania i nie tracą zainteresowania. Sala podzielona jest na kilka niezależnych stref umożliwiających niezależne aktywności tak, żeby zapewnić bezpieczeństwo najmłodszym dzieciom i możliwości ruszania się dla nich, ale jednocześnie dać starszym dzieciom możliwość swobodnej zabawy.

3. Przestrzeń jest zorganizowana w sposób, który umożliwia wydzielenie co najmniej trzech spośród poniższych stref zainteresowań dla dzieci:

- 1) strefa wspólnego czytania,
- 2) strefa zabaw konstrukcyjnych,
- 3) strefa zabaw ruchowych,
- 4) strefa zabaw plastycznych,
- 5) strefa zabaw z wodą i piaskiem,
- 6) strefa zabaw tematycznych,
- 7) strefa zabaw muzycznych.

4. Sprzęt i materiały są dostępne i otwarte dla dzieci. Dla bezpieczeństwa najmłodszych mają one specjalnie wydzieloną strefę do zabaw eksploracyjnych i ruchowych.

5. Przestrzeń ogrodu umożliwia dzieciom swobodne eksplorowanie przyrody i daje wyzwania do kształcenia sprawności i umiejętności ruchowej.

6. Podstawą opieki w naszej placówce są sytuacje codzienne, czyli takie, które powtarzają się stale. Są to elementy codziennego rytmu dnia. Dzięki nim dzieci budują i umacniają siebie jako osoby, rozwijają kompetencje społeczne, emocjonalne, postawy i motywację do aktywnego uczestniczenia w grupie.

7. Doświadczenia codzienne i ich charakter tworzą kulturę naszej instytucji, budują atmosferę wychowawczą. W znaczący sposób determinują, czy każde dziecko będzie dobrze się czuło w grupie, czy będzie miało poczucie bezpieczeństwa, sprawczości, czy będzie otwarte na swoje potrzeby i potrzeby innych osób. W codziennych zdarzeniach i atmosferze placówki widać jak ważna jest dla nas Konwencja o prawach dziecka.

To od czynności codziennych zależy, czy dziecko będzie czuło się szanowane i zauważane, czy będzie wykształcać w sobie postawy (dyspozycje) do współpracy, gotowość do podejmowania wysiłku, wytrwałość, empatię, samoświadomość, ale też postawy sprzyjające zdrowiu i tężyznę fizyczną. Stałe momenty pobytu dziecka w naszej placówce dają mu poczucie bezpieczeństwa wynikające ze struktury,

harmonijnego, powtarzalnego schematu.

8. Zabawa jest kluczową praktyką we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem. Zadaniem opiekunów jest zapewnienie wszystkim dzieciom możliwości różnego rodzaju zabaw i gier. Zabawa daje dzieciom rozwój, naukę i dobre samopoczucie. Dzieci uczą się poprzez zabawę, nie traktują zabawy jako narzędzia do nauki, ale jako sposób spędzania czasu, życia i postrzegania świata.

Dla dzieci znaczenie zabawy leży w samej zabawie. Daje im radość i przyjemność. Podczas zabawy dzieci są aktywnymi podmiotami: strukturyzują i badają otaczający świat, tworzą relacje społeczne i tworzą znaczenia w oparciu o swoje doświadczenia. Budują wyobrażenia o sobie i innych, naśladują, a także tworzą nowe rzeczy.

9. Propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy umożliwiające wszechstronny rozwój: radość, robienie rzeczy razem i rozwijanie osobistych umiejętności. Gdy dzieci zdobywają więcej doświadczeń, zabawa ewoluuje i przybiera różne kształty. Interakcje między personelem a dziećmi, a także między dziećmi stanowią podstawę rozwoju myślenia, języka i rozwijania umiejętności zabawy.

10. Dzieci dokonują obserwacji, eksperymentują i uczą się zasad panujących w społeczności poprzez zabawę. Podczas zabawy w grupie dzieci uczą się regulować swoje emocje i pragnienia, a także brać pod uwagę punkt widzenia innych. Zabawa zwiększa poczucie wspólnoty, i wzmacnia pozytywną atmosferę emocjonalną.

11. Bardzo ważną częścią wychowawczo – dydaktyczną są święta i celebrowanie ważnych dla dziecka momentów. Są to:

- 1) urodziny każdego dziecka – w tym dniu organizowane są specjalne zabawy i przyjęcie (bez słodczy), ale z dodatkowymi atrakcjami wspólnie zaprojektowanymi przez rodziców i personel,
- 2) Dzień Rodziców (trzeci tydzień maja), w którym dzieci bawią się razem z rodzicami i wspólnie wykonują różne prace,
- 3) Dzień Dziecka,
- 4) Dzień Babci i Dziadka, w którym zapraszamy gości na wspólne świętowanie.

12. Przykładowe aktywności zabawowe w naszej placówce:

- 1) zabawy „jest – nie ma” ,
- 2) zabawy z wyjmowaniem i wkładaniem przedmiotów,
- 3) zabawy z wodą (wylewanie), piaskiem (przesypywanie), ciastoliną i innymi materiałami,
- 4) budowanie (z dowolnych elementów) i burzenie,
- 5) czynności powtarzalne i niepowtarzalne (np. łamanie patyków lub oskubywanie listków),
- 6) zabawy z naturalnymi produktami (np. warzywa, owoce, szyszki, kasztany),
- 7) wydawanie dźwięków przez urządzenia,

- 8) eksplorowanie terenu w ogrodzie (zbieranie szyszek, kwiatów, roślin, obserwacja zwierzątek, kopanie, grzebanie deptanie, manipulacja tym co dziecko znajdzie),
- 9) obserwacja i używanie narzędzi (młotek, śrubokręt, zapinki, zasuwki, włączanie przycisków itp.),
- 10) dostarczanie przez opiekunki dzieciom różnych materiałów/przedmiotów i opisywanie tego co dzieci robią używając nazw i cech przedmiotów (Podniosłaś ten szary kamień. O, jaki jest gładki. Zobacz, można go włożyć do tego kubelka i przenieść na inne miejsce) ,
- 11) zabawy w powtarzanie słów po dzieciach,
- 12) uczestnictwo dzieci jako aktywnych słuchaczy w codziennym czytaniu. Często czytanie połączone jest z ruchem pacynek czy specjalną modulacją przykuwającą uwagę dzieci,
- 13) zabawy w komentowanie czynności dzieci (Teraz do góry na ten stopień, hop, a teraz w dół na podłogę skok; Och, całkiem niebieski ten klocek, to już drugi, a teraz trzeci czerwony – wieża jest coraz wyższa),
- 14) zabawy w „co słyszc?”
- 15) zabawy uruchamiające zmysł dotyku (różne materiały, zarówno chropowate jak i gładkie, mokre suche, ciepłe zimne sypkie klejące ciężkie lekkie),
- 16) zabawy uruchamiające zmysły wzroku (kolorowe świecące, małe, duże),
- 17) zabawy wzmacniające zmysły czucia głębokiego i równowagi – turlanie się, masażyki, huśtanie dzieci w kocu, huśtawki, stwarzanie dzieciom możliwości biegania po nierównej powierzchni (ogród) i w różnych warunkach atmosferycznych, ślizgania się, wspinania, zjeżdżania, podskakiwania, wchodzenia i wdrapywania się,
- 18) dostarczenie różnych materiałów do zabaw motorycznych (puzzle, klocki, kasztany, piłki, plastelina i ciastolina, błoto, piasek) ,
- 19) wędrowanie z dziećmi, spacer, zapewnienie im możliwości zabaw w chowanego, biegania, a dla najstarszych dzieci zabaw z piłką i zabaw w berka.

Rozdział 8

Planowane aktywności

1. Żłobek stwarza wszystkim dzieciom odpowiednie warunki do rozwoju ich potencjału życiowego. Organizuje pracę, respektując indywidualny rytm życia dziecka, przez odpowiednią organizację godzin posiłków, snu, czynności higienicznych i zabawy lub tworzenia planów zajęć w ciągu dnia w sposób zapewniający optymalne warunki rozwoju małych dzieci, biorąc uwagę wiek dzieci, wrażliwość oraz zależność od dorosłych w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb.

2. Organizacja przebiegu dnia w żłobku uwzględnia szacunek dla różnic w zaspokajaniu, u dzieci przebywających razem w grupie, potrzeb pokarmowych i odpoczynku, w załatwianiu potrzeb fizjologicznych, co wiąże się z elastycznością organizacji pracy.
3. Pracę z dziećmi planuje się. Planowanie pracy opiera się na wiedzy o prawidłowościach rozwoju małych dzieci i znajomości zmieniających się potrzeb rozwojowych konkretnych dzieci.
4. Dzieci mają zagwarantowany plan dnia i jest on przestrzegany (opiekun przypomina dzieciom o następnym punkcie w planie dnia lub w inny sposób sprawia, że dzieci spodziewają się zmiany),
5. Zajęcia planuje się w sposób polegający głównie na organizowaniu i zmienianiu środowiska edukacyjnego, czyli organizowaniu sfer edukacji, dokładanie nowych materiałów, zabawek, przedmiotów, modyfikowanie sfer edukacji, zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci.
6. Opiekunki żłobka mają wiedzę o zwyczajach żywieniowych każdego dziecka. Co najmniej raz w roku zbierają informacje od rodziców i dzieci (w zależności od ich wieku) na temat potrzeb, preferencji i umiejętności dzieci podczas posiłku, Prowadzą bieżące obserwacje na temat potrzeb, preferencji i umiejętności dzieci podczas spożywania posiłków.
7. Personel żłobka kształtuje spokojną i bezpieczną emocjonalnie atmosferę podczas posiłków. W salach znajduje się specjalnie zaaranżowane miejsce do spożywania posiłków dla dzieci.
8. Opiekunowie towarzyszą dzieciom w czasie posiłku:
 - 1) są skoncentrowani na potrzebach dzieci, uwzględniają ich werbalne i pozawerbalne sygnały zarówno odnośnie potrzeby jedzenia, jak i ilości spożywanych potraw,
 - 2) są spokojni, siedzą i rozmawiają z dziećmi,
 - 3) wprowadzają rytuały w czasie wspólnego posiłku (np. piosenka sygnalizująca początek posiłku, powiedzenie „smacznego”, spokojna muzyka),
 - 4) przeznaczają na posiłek tyle czasu, by dzieci jadły bez pośpiechu, zgodnie ze swoim tempem i aktualnymi możliwościami,
 - 5) karmią dzieci niepotrafiące samodzielnie jeść (wyłącznie znani dzieciom opiekunowie, którzy pozostają z nimi w indywidualnym kontakcie i są uważni na ich sygnały),
 - 6) rozmawiają z dziećmi o posiłkach, proponują im potrawy, tłumaczą nazwy i omawiają składniki dania,
 - 7) nie zmuszają dzieci do jedzenia, to dziecko decyduje, co i ile zje z oferowanych mu potraw,

- 8) nie nagradzają dzieci za zjedzenie oraz nie karzą ich za odmowę zjedzenia posiłku,
 - 9) zachęcają dzieci, które odchodzą od stolika, do powrotu, ale nie zmuszają, żeby siedziały przy stoliku, jeśli nie mają na to ochoty,
 - 10) umożliwiają dzieciom, które skończyły jeść, aby mogły wstać od stołu, nie czekając na pozostałe dzieci,
 - 11) stopniowo uczą dzieci samodzielnego jedzenia, biorąc pod uwagę poziom umiejętności i gotowości dziecka,
 - 12) podają jedzenie w taki sposób, aby dzieci miały możliwość podejmowania decyzji, co do wyboru i ilości jedzenia (np. podawanie potraw na półmiskach, zupy w wazach, napoi w dzbankach).
9. W żłobku wyznaczone jest miejsce, w którym jadłospis jest dostępny dla rodziców (w formie pisemnej) oraz, w miarę możliwości, dla dzieci w postaci graficznej (np. poprzez zdjęcia).
 10. Opiekunowie mają wiedzę o potrzebach i przyzwyczajeniach każdego dziecka w zakresie snu i innych form odpoczynku.
 11. Opiekunowie organizują dla dzieci różne formy odpoczynku i relaksu (np. sen, leżenie, masaże, słuchanie bajek, oglądanie książeczek, zabawa, relaks przy muzyce, ruch, przebywanie na dworze, spacer).
 12. Opiekunowie dbają, aby w planie dnia zachować równowagę pomiędzy aktywnością, zabawą dzieci a możliwością wycofania się, odpoczynkiem.
 13. Opiekunowie codziennie przebywają z dziećmi na świeżym powietrzu, uwzględniając warunki pogodowe (nie wychodzą w czasie silnego wiatru, upału, smogu, temperatury poniżej minus 5 stopni).
 14. Opiekunowie dbają o spokojną i bezpieczną atmosferę podczas zasypiania, snu i wybudzania się dzieci.
 15. Opiekunowie aranżują przestrzeń w czasie snu i innych form odpoczynku w taki sposób, żeby sprzyjała odprężeniu i wyciszeniu się dzieci.
 16. Personel wykonuje czynności opiekuńczo-higieniczne z szacunkiem dla dziecka, budując z nim relację. Czynności opiekuńczo-higieniczne są wykonywane przez bliskich dziecku opiekunów. Opiekunowie stwarzają warunki, aby czynności opiekuńczo-higieniczne przebiegały w spokojnej i bezpiecznej emocjonalnie atmosferze (nie śpieszą się, nie zajmują się dzieckiem rutynowo, pozostają w kontakcie wzrokowym z dzieckiem, rozmawiają z nim, opisują, co robią, obserwują reakcje dziecka dotyczące poczucia komfortu lub dyskomfortu).

Żłobek tworzy odpowiednie warunki, aby czynności opiekuńczo-higieniczne odbywały się w zgodzie z aktualnymi potrzebami i możliwościami rozwojowymi dzieci.

17. Opiekun ma wiedzę dotyczącą indywidualnych potrzeb i przyzwyczajzeń dziecka oraz stopnia ich samodzielności w obszarze czynności opiekuńczo-higienicznych.
18. Podczas każdej sytuacji opiekuńczo-higienicznej opiekun uwzględnia indywidualne potrzeby i możliwości dziecka oraz stopień samodzielności.
19. W ramowym planie dnia jest uwzględniona odpowiednia ilość czasu na czynności opiekuńczo-higieniczne, takie jak mycie, ubieranie i rozbieranie.
20. Opiekun daje tyle czasu i wsparcia dziecku, aby mogło ono w swoim tempie uczyć się samodzielności.
21. Opiekun uczy dzieci różnych nawyków higienicznych i porządkowych, np. mycie rąk przed posiłkiem, wieszanie ubrań w szatni, chowanie butów do szafki, spuszczenie wody w toalecie.
22. Przejście z pieluszki na nocnik jest przeprowadzane po obserwacji gotowości dziecka oraz po uzgodnieniach z rodzicami i nie wcześniej niż po ukończeniu 1,5 roku życia przez dziecko.
23. Dzieci korzystają z nocnika i toalety wg swoich indywidualnych potrzeb, nie są „wysadzane” w określonych odgórnie porach.
24. Opiekun przypomina dziecku o możliwości korzystania z toalety, szczególnie tym, które są w trakcie nauki korzystania z nocnika, ale dzieci same decydują, czy chcą z niej korzystać, czy nie.
25. Dziecko nie jest zawstydzane, ani nie spotyka się z rozczarowaniem opiekuna, gdy załatwi się w ubranie lub pobrudzi się.
26. Opiekun nie stosuje systemu kar i nagród w czasie czynności opiekuńczo – higienicznych, natomiast starają się wzmacniać u dziecka poczucie sukcesu z dokonywanych, nawet niewielkich postępów.
27. Opiekunowie uwzględniają prawo dziecka do towarzystwa lub do odizolowania się w łazience.
28. Opiekunowie aranżują przestrzeń związaną z realizacją czynności opiekuńczo-higienicznych w taki sposób, aby wspierała poczucie bezpieczeństwa dzieci i ich samodzielność. Łazienka jest przytulnym miejscem dla dzieci, np. pachnąca, ciepłe oświetlenie, przyjemny wystrój; umywalki, toalety, uchwyty na ręczniki są dostosowane do wzrostu dzieci; miejsce do przewijania jest wydzielone i intymne.

Rozdział 9

Cele opiekuńczo- -wychowawczo- -edukacyjne szczegółowo

Cele opiekuńczo- wychowawczo- edukacyjne dostosowane do formy sprawowanej opieki w zakresie:	Realizacja celu - planowane zadania i działania realizowane w żłobku
Zapewnienia dziecku podczas pobytu w żłobku komfortu i bezpiecznej atmosfery, w szczególności przez towarzyszenie społeczne i towarzyszenie w rozwoju.	Odpowiednio przygotowana kadra podczas pobytu dziecka w żłobku organizuje swoją pracę tworząc komfortowe warunki i bezpieczną atmosferę do rozwoju małego dziecka, biorąc pod uwagę wiek, wrażliwość oraz zależność małego dziecka od dorosłych w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb. Kadra ułatwia dziecku wchodzenie w relacje z innymi poprzez towarzyszenie społeczne i towarzyszenie w rozwoju w budowaniu poczucia tożsamości. Żłobek zapewnia: 1) komfortowe warunki lokalowe, które tworzą bezpieczną atmosferę podczas pobytu dziecka w żłobku. Sale w których przebywają dzieci są nasłonecznione, przestronne i kolorowe. Są one wyposażone w bezpieczne, atrakcyjne i dostosowane do wieku zabawki i pomoce dydaktyczne, które sprzyjają radosnej i twórczej zabawie, 2) warunki opieki w żłobku zbliżone są do warunków domowych, 3) stałą opiekę oraz wykwalifikowaną, doświadczoną kadrę opiekuńczo-wychowawczą, 4) dziecko bawi się i uczy w bezpiecznej, miłej, ciepłej, życzliwej atmosferze akceptacji, wzajemnego zaufania, przyzwyczajają się do odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych osób, 5) opiekun jest blisko wychowanka, wspiera jego rozwój, lecz na tyle daleko, by nie przeszkadzać w rozwoju potencjału dziecka, 6) w żłobku tworzy się warunki do rozwoju samodzielności dziecka, jego ciekawości, 7) opiekun uznaje prawo dziecka do własnych wyborów, decyzji, własnej aktywności, 8) relacje wychowawcy i wychowanka oparte są na dawaniu dziecku wolności, szacunku i zaufaniu, 9) relacje te pozwalają rozwijać kompetencje dziecka, doceniać wysiłki i ciekawość, 10) organizację planu dnia w grupie dostosowaną do możliwości rozwojowych dziecka,

	11) warunki do różnych form odpoczynku i zabawy, zgodnie z aktualnymi potrzebami dziecka i indywidualnym rytmem snu i odpoczynku, 12) możliwość uczenia się poprzez zabawę, zdobywania nowych umiejętności społecznych, takich jak praca w grupie, nawiązywanie relacji z innymi dziećmi, oraz samodzielnej zabawy, 13) żłobek wyposażony jest w pomoce dydaktyczne oraz funkcjonalnie i estetycznie urządzony plac zabaw stwarzający okazję do bezpiecznych zabaw twórczych.
Sprawowania opieki i komunikacji z dzieckiem opartych na szacunku z uwzględnieniem potrzeb dziecka, podmiotowe traktowanie dziecka, z należyтым szacunkiem i godnością.	Personel sprawuje opiekę nad dzieckiem w żłobku, traktuje dziecko podmiotowo, z szacunkiem i godnością, dba o zrozumiałą dla dziecka komunikację, jest uważny na jego potrzeby, używa języka dostosowanego do poziomu rozwoju dziecka. Personel żłobka: 1) wyposaża dziecko w kluczowe kompetencje niezbędne w skutecznej komunikacji z dzieckiem takie jak: otwartość i skuteczność w komunikacji (jasność komunikatów, aktywne słuchanie, zrozumienie zamiast ocen), szczerość, empatia i wyrażanie zainteresowania oraz troska o dziecko, dobro wspólne, znajomość i poszanowanie granic własnych i drugiej osoby, 2) posiada kompetencje do rozwijania wrażliwej i pełnej szacunku interakcji z dzieckiem, 3) jest uważny na sygnały dziecka, stara się zrozumieć jego potrzeby, 4) nawiązuje fizyczny kontakt z dzieckiem, gdy ono tego potrzebuje: przytula, nosi, buja, 5) jest dostępny emocjonalnie: akceptuje i traktuje poważnie wszystkie emocje dziecka, odzwierciedla je, pomaga je wyrazić, dba o ukojenie dziecka, 6) jest uważny na frustrację dziecka, reaguje odpowiednio do sytuacji: pociesza, wyjaśnia, rozmawia, zachęca do zmiany działania, daje dziecku czas na ochłonięcie, 7) cechuje się cierpliwością i spokojem, wycisza własne emocje, by skupić się na wspieraniu dziecka, 8) dba o to, by nie mówić zbyt głośno, dostosowuje ton głosu do sytuacji, 9) uważnie i aktywnie słucha dziecka w kontakcie wzrokowym, 10) zadaje dziecku pytania, daje czas na wypowiedzenie się, 11) stara się zrozumieć próby dziecka dotyczące komunikowania się i docenia jego wysiłek, 12) dba o to, by pomóc dziecku nazywać i rozumieć dziecięce doświadczenia, np. uprzedza je, co się będzie działo, opisuje to, czego dziecko aktualnie doświadcza,

	13) inicjuje i prowadzi rozmowy z dziećmi, 14) jest uważny na to, co dziecko interesuje, podejmuje i rozwijają z nim te tematy, w kontaktach z dzieckiem równoważy mówienie i słuchanie.
Budowanie relacji społecznych personelu żłobka z dzieckiem, które charakteryzują się wzajemnością, umiejętnością dzielenia wartościami i uczuciami, pozytywnymi relacjami opartymi na budowanym zaufaniu, uważnej relacji z dzieckiem, poznawaniu wychowanka, by go zrozumieć.	Żłobek organizuje warunki do tworzenia sprzyjających relacji międzyludzkich opartych na wzajemnej umiejętności dzielenia się wartościami i uczuciami, uważnej relacji z dzieckiem, poznawaniu wychowanka, by go zrozumieć. Personel żłobka: 1) posiada kompetencje niezbędne w rozwijaniu zdrowych, ciepłych i satysfakcjonujących wzajemnych relacji społecznych, 2) cechuje pozytywny i otwarty kontakt z dzieckiem, 3) nawiązuje z dzieckiem pozytywne relacje oparte na budowanym zaufaniu, uważnej relacji z dzieckiem, 4) dba o naturalny rytm funkcjonowania dziecka, np. nie ponagla, żeby dziecko szybko jadło, nie zmusza do położenia się na leżaku, 5) cechuje poczucie humoru, optymizm; rozwija on tę cechę u dziecka, dbając jednocześnie o to, by żarty były zrozumiałe dla dziecka, 6) nie zawstydzia dziecka, nie rani poprzez komentarze słowne czy reakcje pozawerbalne, 7) nie stosuje kar, ale wdraża dziecko stopniowo do ponoszenia konsekwencji swoich działań, próbując znaleźć przede wszystkim przyczyny trudnych do przyjęcia zachowań dziecka, 8) stosuje środki dydaktyczne pogłębiające bliskość takie jak, np. zabawy paluszkowe, wyliczanki, rymowanki, piosenki, 9) troszczy się, by opiekę nad dzieckiem w przypadku nieobecności stałego opiekuna czasowo przejęła osoba znana dziecku.
Tworzenie warunków sprzyjających aktywności wychowanka oraz kształtowaniu przez niego autonomii.	Żłobek tworzy warunki do podejmowania przez dziecko różnorodnych aktywności, dzięki którym dziecko może poznawać własne możliwości, może budować własną autonomię. Personel żłobka: 1) umożliwia dziecku aktywne uczestnictwo w zaplanowanych i zorganizowanych sytuacjach edukacyjnych, poprzez wchodzenie w interakcje z opiekunem i innymi dziećmi, zgłaszanie własnych pomysłów, podpowiadanie rozwiązań, 2) uwzględnia w projektowanych działaniach zdiagnozowane potrzeby i możliwości dziecka, 3) w proponowanych zabawach umożliwia dziecku wybór strategii działania, 4) zachęca do podejmowania prób samodzielnego działania.

Umożliwiania dziecku harmonijnego rozwoju odbywającego się w zgodzie z jego indywidualnymi cechami, w swoim tempie i aktywności podejmowanej w zależności od indywidualnych zainteresowań, umiejętności i możliwości	Żłobek tworzy warunki do harmonijnego rozwoju dziecka w zgodzie z jego indywidualnymi cechami, w swoim tempie i aktywności podejmowanej w zależności od indywidualnych zainteresowań, umiejętności i możliwości dziecka. Personel żłobka: 1) aranżuje przestrzeń w żłobku, by sprzyjała rozwojowi dziecka, uwzględniając wiek dzieci, ich potrzeby rozwojowe i aktualne zainteresowania, 2) ma wiedzę o aranżowaniu uczącej przestrzeni dla dzieci ze względu na wiek i ich potrzeby, 3) systematycznie obserwuje, w jaki sposób dzieci korzystają z dostępnej im przestrzeni oraz wyposażenia, by poznać ich aktualne preferencje i zainteresowania, 4) elastycznie dopasowuje otoczenie żłobka do danego etapu rozwoju, potrzeb i możliwości dzieci poprzez regularne uzupełnianie i zmiany wyposażenia oraz materiałów do zabawy, 5) aranżując przestrzeń w żłobku, dba o równowagę bodźców zmysłowych i nie przeciążanie układu nerwowego dziecka (w żłobku dominują stonowane, jasne kolory ścian i wyposażenia, unika się nadmiernej ilości dekoracji, dba się o odpowiednie oświetlenie, np. poprzez dostęp do naturalnego światła dziennego, dbałość o dobrą atmosferę akustyczną pomieszczeń, np. poprzez stosowanie materiałów absorbujących dźwięki, minimalizowanie przedmiotów czy zabawek wydających głośne, ostre dźwięki, np. zabawki elektroniczne), 6) aranżuje przestrzeń żłobka w taki sposób, aby rozwijać samodzielność dzieci (np.: meble i wyposażenie jest dostosowane do wieku i wzrostu dzieci; sprzęty, zabawki, materiały edukacyjne są dostępne dla dzieci, by mogły one samodzielnie sięgnąć po każdą rzecz; oznaczają, np. za pomocą zdjęć czy symboli graficznych, pojemniki, pudła, kosze, szafki, aby dzieci orientowały się, co jest w środku i gdzie rzeczy mają swoje miejsce), 7) aranżują przestrzeń tak, by sprzyjała różnorodnym kontaktom i relacjom między dziećmi (np.: wyodrębniona jest przestrzeń na spotkania i zabawy w całej grupie, przestrzeń w sali jest podzielona na strefy tak, aby dzieci mogły się w nich bawić zarówno w małych grupkach, jak i indywidualnie, zapewnia się dziecku dużo podobnych zabawek typu klocki, wózki, samochody), 8) aranżują przestrzeń w salach tworząc strefy, które umożliwiają dzieciom różne aktywności i zabawy zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami wychowanków, 9) aranżują otoczenie w sali, aby dzieci mogły doświadczać różnych aktywności: ruchowej (w zależności od wieku i potrzeb dzieci, w żłobku znajduje się wolna i bezpieczna przestrzeń do swobodnego ruchu, testowania możliwości swojego ciała i trenowania umiejętności motorycznych), do przeglądania, opowiadania i czytania książek (w salach
--	---

	zorganizowane są przytulne kąciki książek ze swobodnym dostępem dla dziecka, znajdują się tam różne książki, np.: dotykowe, dźwiękowe, zawierające realistyczne zdjęcia przedmiotów, ludzi, zwierząt itd.), do manipulowania, konstruowania i eksponowania prac (np. materiały naturalne, przedmioty o różnych fakturach, kolorach, kształtach, rozmiarach, wypełnieniach, z różnych materiałów, typu tablice manipulacyjne, pojemniki z różnymi materiałami, sortery, matrioski, układanki, magnesy), do badania i wielozmysłowego doświadczania (dzieci mają dostęp do różnorodnych materiałów i przedmiotów stymulujących zmysł dotyku, wzroku, węchu, słuchu, stymulujących zmysł równowagi, do przedmiotów służących badaniu i eksperymentowaniu), do swobodnego tworzenia i zabaw plastycznych (meble i sprzęty, które umożliwiają swobodne korzystanie z materiałów plastycznych, np.: stoły, sztalugi, regał z materiałami plastycznym), do zabaw naśladowczych związanych z odtwarzaniem codziennych czynności, wykonywanych w domu i w najbliższym otoczeniu. 10) tworzy warunki pozwalające na uczestnictwo dziecka z niepełnosprawnością lub wymagającego szczególnej opieki w codziennym życiu na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności i/lub opinii Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.
Umożliwianie zdobywania przez dziecko wielu niezbędnych w życiu kompetencji poprzez towarzyszenie dziecku we wspólnej zabawie w żłobku.	Żłobek tworzy warunki do zdobywania przez dziecko kompetencji niezbędnych w życiu towarzysząc mu we wspólnej zabawie. Personel żłobka: 1) zna potrzeby, preferencje i aktualne zainteresowania dzieci związane z zabawą, 2) inicjuje i towarzyszy dzieciom w zabawach adekwatnie do ich potrzeb, preferencji i zainteresowań, 3) planuje i organizuje wspólne zabawy i zajęcia, uwzględniając aktualną sytuację w grupie i potrzeby rozwojowe dzieci, 4) zapewnia dzieciom w żłobku różnorodne wspólne zabawy i zajęcia, które wspierają całościowy indywidualny rozwój.
Zapewnienie dziecku w procesie adaptacji do żłobka, zdobywanie zaufania do nowego otoczenia oraz budowania więzi z opiekunem.	Żłobek zapewnia stopniową i indywidualną adaptację dziecka, do żłobka oraz do budowania więzi z opiekunem prowadzoną w ścisłej współpracy z rodzicami. 1) Adaptacja dziecka w placówce odbywa się w oparciu o opracowany program adaptacyjny. 2) Żłobek posiada program adaptacyjny, 3) Program adaptacyjny żłobka jest oparty na aktualnej wiedzy dotyczącej psychologii i pedagogiki małego dziecka, 4) Program adaptacyjny zawiera procedury, które zapewniają stopniową i łagodną adaptację w żłobku,

- 5) Program adaptacyjny jest opracowany pisemnie, wszyscy pracownicy żłobka rozumieją i akceptują jego założenia,
- 6) Program adaptacyjny jest dostępny dla rodziców.
- 7) Adaptacja jest prowadzona w ścisłej współpracy z rodzicami dziecka.
- 8) Dyrektor żłobka przed rozpoczęciem uczęszczania dziecka do żłobka przekazuje rodzicom potrzebne informacje na temat funkcjonowania placówki oraz umożliwia poznanie przyszłych opiekunów dziecka.
- 9) Opiekun wprowadza rodziców w założenia i przebieg programu adaptacyjnego oraz rolę rodziców w tym okresie.
- 10) Opiekun umożliwia rodzicom zapoznanie się z przestrzenią żłobka i pomieszczeniami, z których korzysta grupa dziecka.
- 11) Opiekun zbiera informacje od rodziców na temat rozwoju dziecka, jego przyzwyczajęń i potrzeb dotyczących sytuacji dnia co- dziennego oraz ich priorytetów wychowawczych np. poprzez ankietę informacyjną, rozmowę indywidualną.
- 12) Żłobek umożliwia rodzicom towarzyszenie dziecku podczas procesu adaptacji: przy poznawaniu nowego otoczenia i nawiązywaniu więzi z opiekunem.
- 13) Adaptacja jest prowadzona indywidualnie, zgodnie z potrzebami każdego dziecka.
- 14) Poprzez odpowiednią organizację pracy w żłobku dbamy o to, by w okresie adaptacji, nie było zbyt dużo dzieci adaptujących się w tym samym czasie, np. w pierwszych dniach dzieci dzieli się na mniejsze grupy i wyznacza się godziny, w których dzieci przychodzą wraz z rodzicami.
- 15) Proces adaptacji jednego dziecka prowadzi ten sam opiekun, który jest dostępny dla dziecka i ściśle współpracuje z jego rodziną.
- 16) Adaptacja dziecka w placówce rozpoczyna się od udziału wraz z rodzicem w krótkich spotkaniach adaptacyjnych (rekomenduje się minimum 4 spotkania), podczas których opiekun buduje kontakt z dzieckiem i stopniowo przejmuje opiekę od rodzica.
- 17) Opiekun po spotkaniach adaptacyjnych, na podstawie obserwacji, podejmuje decyzję o przebiegu dalszej adaptacji dziecka.
- 18) Opiekun dba o poczucie bezpieczeństwa dziecka, umożliwiając korzystanie np. ze zdjęć rodziny lub wprowadzając różne rytuały podczas pożegnań.
- 19) Opiekun zachęca rodziców, by na początku dziecko przebywało krócej w żłobku i stopniowo jego pobyt był wydłużany.
- 20) Opiekun i rodzic codziennie wymieniają informacje na temat samopoczucia dziecka i jego funkcjonowania w żłobku i w domu, np. co jadło, jak się bawiło.
- 21) Opiekunowie stopniowo wprowadzają dzieci w funkcjonowanie grupy.

- 22) Grupę prowadzą stali opiekunowie, minimalizuje się udział nieznanych dzieciom osób (zastępstwa, zajęcia dodatkowe).
- 23) W czasie adaptacji dzieci na początku przebywają tylko w swoich salach i stopniowo są zapoznawane z innymi pomieszczeniami.
- 24) Opiekunowie stopniowo zapoznają dzieci z rytmem dnia oraz z zasadami i rytuałami grupowymi.
- 25) Opiekunowie uwzględniają przyzwyczajenia i nawyki dzieci związane z sytuacjami codziennymi (np. pory snu, pory posiłków) i stopniowo w ciągu roku uczą dzieci wspólnego rytmu funkcjonowania.
- 26) Opiekun prowadzący adaptację, stopniowo wspiera dziecko w nawiązywaniu kontaktów z pozostałymi opiekunami i innymi dziećmi w grupie.
- 27) Żłobek wspiera dzieci w codziennym radzeniu sobie ze zmianami.
- 28) Opiekun dba, aby zmiana opiekunów w ciągu dnia była dla dzieci stopniowa (zawsze uprzedza dzieci wcześniej, że wyjdzie i kto przyjdzie w jego zastępstwie, zawsze żegna się z dziećmi i mówi, kiedy znowu przyjdzie).
- 29) ułatwia dzieciom przejścia związane ze zmianą aktywności i zmianą pomieszczeń (zawsze uprzedzają dzieci o zmianie aktywności w ciągu dnia, np. mówiąc dzieciom, co się za chwilę wydarzy, czy pokazując dzieciom zobrazowany rytm dnia, umożliwiają dzieciom wcześniejsze poznanie nowych dla nich pomieszczeń w towarzystwie znanego im opiekuna, uprzedzają dzieci o przejściu do innego pomieszczenia).
- 30) Opiekun dba o zachowanie bliskiej relacji z dzieckiem i jego rodziną podczas dłuższej nieobecności dziecka (np. choroba).
- 31) Opiekun utrzymuje kontakt z dzieckiem i jego rodziną poprzez, np. list od siebie i grupy, kontakt telefoniczny, przekazanie zdjęcia swojego i grupy.
- 32) Opiekun, po powrocie dziecka do żłobka, zachęca rodziców do pozostania z nim przez jakiś czas w sali, do momentu, gdy dziecko ponownie poczuje się bezpiecznie w obecności opiekuna.
- 33) Opiekun zachęca do przynoszenia obiektów zastępczych, a także ulubionych zabawek czy książeczek z domu oraz wykorzystuje je w czasie zabawy z dzieckiem.

Rozdział 10
Szczegółowy harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia

Godziny	Zakres czynności i zadań
7:00 – 8:00	Schodzenie się dzieci do żłobka - zabawy indywidualne w kąciakach zainteresowań - zabawy ruchowe integrujące całą grupę Czynności higieniczne i pielęgnacyjne - wdrażanie elementów higieny osobistej - kształtowanie umiejętności samoobsługowych
8:00 – 9:00	Śniadanie - karmienie i pomoc przy spożywaniu posiłku - ćwiczenie umiejętności samodzielnego spożywania posiłku Czynności higieniczne i pielęgnacyjne - wdrażanie elementów higieny osobistej
9:00 – 9:30	Zabawy edukacyjno – rozwojowe. Realizacja planu pracy żłobka. - zajęcia zorganizowane stymulujące rozwój psychoruchowy dziecka - zabawy ruchowe koordynujące całe ciało dziecka - zabawy plastyczne - zabawy rytmiczne - zabawy manipulacyjne i paluszkowe - zabawy logopedyczne, wspomagające rozwój mowy
9:30 – 9:45	Czynności higieniczne i pielęgnacyjne - wdrażanie elementów higieny osobistej
9:45 – 10:40	Kontynuacja zabaw edukacyjno – rozwojowych
10:40 – 11:20	Pobyt na świeżym powietrzu - zabawy ruchowe - zabawy z wykorzystaniem sprzętu terenowego - w razie niepogody zabawy dowolne w sali organizowane przez opiekunki
11:20 – 11:30	Czynności higieniczne i pielęgnacyjne - wdrażanie elementów higieny osobistej - kształtowanie umiejętności samoobsługowych
11:30 – 12:00	Obiad – I danie - karmienie i pomoc przy spożywaniu posiłku - ćwiczenie umiejętności samodzielnego spożywania posiłku
12:00 – 13:50	Czas na sen lub leżakowanie - słuchanie czytanych bajek

	- słuchanie kołysanek, muzyki relaksacyjnej
13.50 – 14:00	Czynności higieniczne i pielęgnacyjne - kształtowanie umiejętności samoobsługowych
14:00 – 14:30	Obiad – II danie - karmienie i pomoc przy spożywaniu posiłku - ćwiczenie umiejętności samodzielnego spożywania posiłku
14:30 – 15:30	Zabawy tematyczne – rozwijające indywidualne zdolności dzieci - zabawy rytmiczne - zabawy manipulacyjne i paluszkowe - zabawy rozwijające spostrzegawczość
15:30 – 16:00	Podwieczorek - karmienie i pomoc przy spożywaniu posiłku - ćwiczenie umiejętności samodzielnego spożywania posiłku
16:00 – 17:00	Zabawy swobodne. Rozchodzenie się dzieci do domu. - zabawy w kąciakach zainteresowań - czas na indywidualne rozmowy rodziców z opiekunkami

Rozdział 11

Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby

- Aktywności sprzyjające rozwojowi poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi:
 - rytuały codziennego przywitania i pożegnania,
 - wspólnie realizowany harmonogram dnia, z powtarzającymi się zabawami integrującymi dla dzieci,
 - aranżowanie wspólnych zabaw w kilkusobowym gronie,
 - włączenie dzieci w dekorowanie sali,
 - stwarzanie możliwości naśladowania innych dzieci i zabaw równoległych,
 - modelowanie społecznych interakcji podczas zabaw z dziećmi, w których uczestniczy,
 - zwracanie uwagi na sygnały zainteresowania dziecka innymi dziećmi i wspieranie nawiązywania reakcji między dziećmi,
 - wykorzystywanie wiedzy o zainteresowaniach i temperamencie dzieci do zaangażowania ich we wspólne zabawy,
 - reagowanie na odczytanie listy obecności ze swoim imieniem i nazwiskiem.
- Aktywności wspierające rozwój autonomii dziecka przez umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących oraz zwiększanie samodzielności dzieci:
 - zaaranżowanie przestrzeni umożliwiającą samodzielną zabawę,

- 2) umożliwienie dzieciom podejmowania różnych ról (np. wyznaczenie w najstarszej grupie dyżurnego rozkładającego kubeczki),
 - 3) zostawienia dziecku czasu na samodzielne wykonanie jakiejś czynności, np. przy ubieraniu się, sprzątaniu itp.,
 - 4) stwarzania dzieciom możliwości pomagania innym dzieciom,
 - 5) wspierania samodzielnego rozwiązywania konfliktów między sobą,
 - 6) udzielania dzieciom wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, jeśli same nie potrafią znaleźć rozwiązania problemu,
 - 7) dawania dzieciom prawa do decydowania czy chcą się podzielić zabawkami i szanowania ich wyborów,
 - 8) dawania dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się bawić z innymi dziećmi i szanowania ich wyborów.
3. Zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie:
- 1) dawanie dzieciom wskazówek, jak ze sobą współpracować (np. najpierw on, potem Ty),
 - 2) dawanie dzieciom możliwości decydowania, z kim chcą się bawić, samemu pozostając w pobliżu,
 - 3) dawanie dziecku wskazówek, jak dziecko może się zachować w konkretnej sytuacji, a czego nie ma robić (koncentracja na komunikatach korygujących pozytywnych),
 - 4) wprowadzenie zasad funkcjonowania dzieci w grupie i wyjaśnienie dzieciom ich znaczenia
 - 5) nauka cierpliwego czekania na swoją kolej w zabawie
 - 6) obserwacja zabawy grupy dzieci i delikatne stymulowanie angażowania wszystkich do zabawy, bez wyróżniania kogokolwiek
 - 7) monitorowanie przebiegu zabaw, wymienianie imion poszczególnych dzieci dla podkreślenia ich obecności i ważności,
 - 8) reagowanie na niewłaściwe zachowania dziecka wobec dziecka, cierpliwe tłumaczenie dlaczego dane zachowanie było nieodpowiednie.
4. Celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń:
- 1) W żłobku są celebrowane zwyczaje, święta oraz ważne dla dzieci dni. Celebrowanie dotyczy spraw bliskich dla najmłodszych, np. urodziny- bez słodczy zaaranżowane przez opiekunki.
 - 2) Święta celebrowane z bliskimi dziecka:
 - a) - pasowanie na Żłobkowicza z udziałem rodziców,
 - b) zakończenie uczęszczania do żłobka dzieci odchodzących do przedszkola z udziałem rodziców,

- c) warsztaty bożonarodzeniowe - wspólna celebracja z rodzicami,
 - d) uroczystości w żłobku obejmują obchody świąt rodzinnych: Dzień Mamy i Taty, Dzień Babci i Dziadka — dzieci wykonują drobne upominki.
- 3) Święta oraz dni nietypowe celebrowane w żłobku: Dzień kropki, Dzień Ziemniaka, Dzień Chłopaka, Dzień Postaci z Bajek, Dzieci i Kredki, Święto Niepodległości, Dzień Pluszowego Misia, Mikołajki, Bal Karnawałowy, Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Dentysty, Pierwszy dzień wiosny, Konstytucji 3 Maja, Dzień Dziecka.
- 4) tematyczne spotkania z gośćmi: strażak, policjant i ratownik medyczny.

Rozdział 12

Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata

1. Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci:
- 1) zapewnienie dzieciom możliwości działania zarówno indywidualnie, jak i małych grupkach czy w całej grupie,
 - 2) umożliwienie zabaw w różnorodnych kąciach tematycznych uzupełnianych regularnie (1 raz w tygodniu) o inne materiały, zabawki, przedmioty,
 - 3) modyfikowanie kąciaków zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci i ich aktualnymi potrzebami,
 - 4) stwarzanie dzieciom możliwości brania udziału w zajęciach zorganizowanych, ale nie naleganie na ich udział,
 - 5) organizowanie zabaw bazujących na bezpośrednim doświadczaniu i zabawie dzieci i ich aktualnymi potrzebami,
 - 6) organizowanie zabaw bazujących na bezpośrednim doświadczaniu i zabawie dzieci (np. poprzez udostępnianie im przedmiotów codziennego użytku, którymi mogą manipulować),
 - 7) dostosowanie czasu trwania zabaw do możliwości dzieci (zabawy trwają tak długo, jak dzieci są nimi zainteresowane),
 - 8) inspirowanie dzieci do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności,
 - 9) stwarzanie dzieciom możliwości mierzenia się z trudnościami/nowościami w relacjach z przedmiotami/innymi dziećmi,

- 10) stwarzanie dzieciom warunków i dawanie im czasu na eksperymentowanie oraz uczenie się na błędach,
- 11) zapewnienie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość świata, do przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów naturalnych,
- 12) zapewnienie dzieciom możliwości eksplorowania najbliższego otoczenia placówki,
- 13) zapewnienie dzieciom warunków do obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.

2. Aktywności w żłobku sprzyjające rozwojowi dziecka:

1) myślenia przyczynowo- skutkowego.

- a) - wprawianie w ruch przedmiotów,
- b) manipulacje światłem,
- c) czynności odwracalne (wyjmowanie i wykładanie, pakowanie, przenoszenie),
- d) czynności nieodwracalne (darcie, zgniatanie, zabawy lodem),
- e) eksperymenty i doświadczenia np. mieszanie składników i obserwacja wyników,
- f) korzystanie z pomocy wizualnych w tym sekwencji obrazkowych,
- g) włączanie dziecka w codziennie rozwiązywanie problemów, przewidywanie konsekwencji różnych działań,
- h) wspólne czytanie oraz podsumowanie treści z uwzględnieniem kolejności wydarzeń i związku pomiędzy nimi,

2) obserwacji i doświadczenia otaczającego świata:

- a) dawanie dzieciom możliwości wyboru pomiędzy różnymi produktami do jedzenia podczas posiłku,
- b) umożliwienie zabawy przedmiotami wydającymi różne dźwięki,
- c) umożliwienie zabawy w odkrywanie i znajdowanie,
- d) umożliwienie eksplorowania natury i terenu na zewnątrz budynku,
- e) zachęcanie dzieci do zwracania uwagi na zmiany w przyrodzie (np. liście, kałuże, chmury, ptaki), nazywanie zjawisk atmosferycznych, kolorów, kształtów, dźwięków, wprowadzanie prostych narzędzi do obserwacji (np. lupy, lornetki zabawkowe),

3) używanie określeń dla cech przedmiotów:

- a) komentowanie i opisywanie znalezionych w koszu skarbów,
- b) opisywanie doświadczeń dzieci, tego co widzą, słyszą i czym się bawią,
- c) określanie i porównywanie przedmiotów w otoczeniu: duży- mały, większy-mniejszy;
- d) porządkowanie i segregowanie przedmiotów wg określonych kategorii,

4) używanie określeń przestrzennych, poprzez:

- a) poszukiwanie ukrytych przedmiotów,
- b) zabawy ruchowe na torze przeszkód,
- c) układanie puzzli, klocków
- d) zabawy paluszkowe, rymowanki z kierunkami.

Rozdział 13

Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się

1. Wskazówki metodyczne dla rozwoju gotowości i umiejętności porozumiewania się (mówienia do dzieci, aktywnego słuchania dzieci, wzbogacania słownictwa dzieci):

- 1) modelowanie poprawnej wymowy - mówienie do dzieci poprawnym językiem, unikanie spieszceń, dostosowanie wypowiedzi do poziomu dziecka; opisywanie czynności wykonywanych przez siebie np. teraz wleję wodę do dzbanka,
- 2) obserwowanie i odpowiadanie na werbalne i niewerbalne komunikaty płynące od dzieci,
- 3) używanie pytań rozszerzających lub inicjujących rozmowę w sposób zainteresowanie i działanie dziecka, potwierdzanie dziecku, że zostało usłyszane np. Słyszę że powiedziałeś „TAM”,
- 4) celowe wywoływanie sytuacji wymagających komunikacji (np. podanie dziecku zamkniętego pojemnika),
- 5) stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.)
- 6) stosowanie wyjaśnień , aby pomóc dziecku zrozumieć dane zjawisko, sytuację czy przedmiot i łącząc je ze słowami, które dziecko zna,
- 7) wypowiadanie się pełnymi, choć krótki zdaniami,
- 8) rozwijanie rozmowy, utrzymującej dłużej uwagę dzieci przy danym temacie,
- 9) angażowanie dziecka w słowną interakcję opartą zarówno na wspólnie dzielonym doświadczeniu, jak i osobistych doświadczeniach dziecka,
- 10) wyraźne artykułowanie, modelowanie głosu, żeby wzmocnić zaangażowanie dzieci w rozmowę,
- 11) używanie różnych słów z różnych kategorii (przedmioty, działania, uczucia, funkcje),
- 12) częste stwarzanie dzieciom okazji do wspólnego czytania książek, oglądania ilustracji,
- 13) podczas czytania zachęcanie do aktywności takich jak: przewracanie kartek, zadawanie pytań, odpowiadanie na pytania, podążanie za rymami, powtarzanie znanych fragmentów,

- 14) pokazywanie i opisywanie ilustracji w książkach, zachęcanie do rozmowy na temat treści i ilustracji,
- 15) stwarzanie dzieciom okazji do samodzielnego oglądania książek,
- 16) opowiadanie dzieciom różnych historii i bajek,
- 17) objaśnienia znaczenia nowych słów przy wykorzystaniu gestów i mimiki,
- 18) stosowanie uproszczeń (ale nie języka dzieciennego) w kontaktach z dziećmi jeszcze nie mówiącymi lub zaczynającymi mówić, używanie krótkich zdań.

2. Aktywności wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się (rozmowy z dziećmi, komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem, aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek):

- 1) częste rozmowy z dziećmi,
- 2) rozmawianie z pacynkami, paluszkami,
- 3) towarzyszenie dzieciom, kiedy coś ustalają między sobą,
- 4) rozmowy z dziećmi na temat tego, co jest aktualnie przedmiotem ich uwagi,
- 5) wspieranie komunikowania się dzieci ze sobą oraz personelem (zabawy w telefon, przyjęcie, w dom),
- 6) towarzyszenie dzieciom w zabawach i częste komentowanie tego co robią,
- 7) dopytywanie dzieci o ich potrzeby w czasie codziennych czynności, takich jak toaleta czy jedzenie,
- 8) zachęcanie dzieci do aktywnego udziału we wspólnym czytaniu książek, słuchaniu tekstów utworów,
- 9) kultywowanie rytuałów w ciągu dnia- czytania (ulubiona książka, ulubione rymowanki), zabaw muzyczno- ruchowych,
- 10) opowiadanie książek z obrazkami (Pokaż gdzie jest...),
- 11) wzmacnianie każdą próbę komunikacji pochwałą, uśmiechem, powtórzeniem,
- 12) powtarzanie znanych dziecku schematów np. „Dzień Dobry...“, „Myjemy ręczki”.

Rozdział 14

Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów

1. Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające rozwój fizyczny dzieci uwzględniające rozwój sprawności w zakresie motoryki małej, rozwój percepcji zmysłowej dzieci, rozwój

sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki:

- 1) dbanie o organizację sali oraz przestrzeni na zewnątrz w taki sposób, żeby dzieci miały wiele okazji do ćwiczeń umiejętności ruchowych,
- 2) umożliwienie dzieciom codziennego kontaktu z materiałami dotyczącymi zmysłów czucia, smaku, zapachu, wzroku i słuchu,
- 3) zapewnienie dostępu do wody, piasku, ciasto liny, naturalnych materiałów o różnorodnej fakturze i zapachów, materiałów dźwiękowych,
- 4) dbanie o to, aby natężenie dźwięków lub bodźców wzrokowych nie przytłaczało dzieci,
- 5) zapewnienie w ciągu całego dnia różnorodnych aktywności sensorycznych stosownie do potrzeb dzieci (planowanie doświadczeń sensorycznych powinno zagwarantować dzieciom czas na zaangażowanie się i dzielenie się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami z innymi),
- 6) wspieranie niemowlaków w nauce kontrolowania ruchów ciała i nauce stania, czworakowania i chodzenia,
- 7) stwarzanie niemowlakom możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów, także własnych rąk, nóg oraz twarzy,
- 8) stwarzanie niemowlakom możliwości eksplorowania przestrzeni, przez przenoszenie ich różne miejsca, w których mają nowe wyzwania w dążeniu do interesujących je przedmiotów,
- 9) bawienie się z dziećmi w zabawy ruchowe, podążanie za tym co robią dzieci (np. turlanie, czworakowanie),
- 10) zachowanie czujności co do bezpieczeństwa dzieci, ale bez powstrzymywania ich przed nowymi zadaniami ruchowymi,
- 11) stwarzanie dzieciom warunków do podejmowania nowych wyzwań związanych z przemieszczaniem i uczeniem się nowych umiejętności motorycznych, w granicach akceptowalnego ryzyka,
- 12) umożliwienie dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia konkretnych umiejętności ruchowych tak długo, jak długo są ty zainteresowane,
- 13) dostarczanie dzieciom okazji do ćwiczenia siły i sprawności ruchowej,
- 14) stwarzanie dzieciom możliwości ćwiczenia sprawności rąk, dłoni i palców, w szczególności zostawienie im czasu na zabawę i manipulację,
- 15) umożliwienie dzieciom ćwiczenia koordynacji wzrokowo- ruchowej np. podczas jedzenia, ubierania się i codziennych czynności,
- 16) umożliwienie dzieciom cotygodniowych zabaw gimnastycznych wspierających rozwój.

2. Aktywności sprzyjające rozwojowi sprawności fizycznej i angażowania zmysłów u dzieci.

1) zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku:

- a) ścieżki sensoryczne- chodzenie na bosaka po trawie, piasku,
- b) zabawy wodą, błotem, piaskiem,
- c) malowanie rękami,
- d) słuchanie i wydawanie dźwięków,
- e) próbowanie ziół,
- f) wąchanie kwiatków roślin,
- g) testowanie smaków,
- h) zabawy koszykiem skarbów,

2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej:

- a) zabawa klockami,
- b) wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemników,
- c) papier: chwytanie, darcie, składanie,
- d) malowanie farbami,
- e) ciastolina, plastelina, ciasto , ciasto liny: lepienie wałkowanie,
- f) przyczepianie i odczepianie,
- g) włączanie przycisków;

3) ćwiczenia koordynacji wzrokowo- ruchowej oraz równowagi:

- a) wspinanie się po drabinie,
- b) chodzenie po śladzie i równoważni,
- c) samodzielne jedzenie,
- d) malowanie po kartce,
- e) mycie rąk,
- f) sprzątanie zabawek do pudeł,
- g) zabawy piłką- rzucanie, łapanie, turlanie,

4) zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała:

- a) turlanie,
- b) huśtanie się,
- c) przeciskanie się przez tunel,
- d) otulanie kocem,

5) aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu:

- a) zabawy na torze przeszkód,

- b) swobodne zabawy na zewnątrz na nierównej powierzchni,
- c) bieganie,
- d) wspinanie się,
- e) skakanie,
- f) przechodzenie przez przeszkody,
- g) popychanie i ciągnięcie przedmiotów i zabawek,
- h) kopanie w piaskownicy,
- i) zabawy z piłką (rzucanie i łapanie),
- j) naśladowanie ruchów zwierząt.

Rozdział 15

Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki

1. Wskazówki metodyczne sprzyjające rozwojowi twórczej ekspresji dzieci i stwarzające dzieciom możliwość kontaktu z wytworami kultury i sztuki:
 - 1) wspieranie dzieci przez informacje zwrotne w czasie aktywności twórczych bez poprawiania ich i oceniania,
 - 2) zapewnienie dzieciom czasu na szukanie kreatywnych rozwiązań w ciągu całego dnia,
 - 3) stwarzania dzieciom możliwości do kreatywnych działań konstrukcyjnych (klocki, pudełka, pojemniki),
 - 4) stwarzanie dzieciom okazji do tańczenia i śpiewania,
 - 5) zapewnienie w ciągu całego dnia dostępu do różnorodnych materiałów plastycznych, takich jak: kartki, kredki, mazaki, plastelina, ciastolina, nożyczki (dla najstarszych dzieci), klej,
 - 6) zapewnienie miejsca gdzie dzieci mogą spokojnie tworzyć,
 - 7) umożliwienie dzieciom rysowania i malowania na pionowych płaszczyznach (co najmniej wielkości A3 na wysokości wzroku),
 - 8) zapewnienie, żeby wśród materiałów do zajęć plastycznych dostępnych dla dzieci nie dominowały gotowe szablony (plansze, kolorowanki, karty do wypełnienia),
 - 9) koncentracja na procesie tworzenia a nie na wyniku,
 - 10) dostarczanie dzieciom możliwości obcowania ze sztuką (rzeźbą, malarstwem, rysunkiem) o wysokiej jakości artystycznej,

- 11) zapewnienie, żeby muzyka jakiej słuchają dzieci była wysokiej jakości (zarówno jakość jak i repertuar),
- 12) zapewnienie dzieciom dostępu do książek z szatą graficzną wysokiej jakości,
- 13) umożliwienie dzieciom aktywności twórczej na zewnątrz budynku- w naturze,
- 14) zapewnienie dzieciom dostępu do zajęć kulinarnych (krojenie, pieczenie, mieszanie),
- 15) zapewnienie dzieciom możliwości samodzielnej zabawy bezpiecznymi materiałami spożywczymi.

2. Działania personelu sprzyjające rozwojowi twórczej ekspresji dzieci i stwarzające dzieciom możliwości kontaktu z wytworami kultury.

1) działania personelu wspierające wyrażanie ekspresji twórczej:

- a) zabawa w orkiestrę - granie na różnych instrumentach wydających dźwięki,
- b) malowanie wodnymi farbami, w tym też rękami na dużych płaszczyznach,
- c) zabawy z ciastem i miękkimi materiałami,
- d) zachęcanie do tańczenia i śpiewania,
- e) umożliwienie tworzenia konstrukcji z małych i dużych elementów,
- f) współtworzenie z dziećmi własnych instrumentów dźwiękowych (rurki z przesypującymi się elementami, szeleszczące papierki),
- g) wspólne śpiewanie piosenek i tańczenie.

2) personel umożliwia dzieciom wyrażanie ekspresji twórczej przez zachęcenie ich do wykorzystania różnorodnych materiałów, takich jak woda, piasek, błoto, trawa, liście, kamienie, zioła, warzywa, owoce.

3) personel zapoznaje dzieci z wytworami kultury, poprzez:

- a) teatryki w wykonaniu opiekunów lub zaproszonych artystów,
- b) słuchanie muzyki na żywo (np. gry na instrumencie),
- c) słuchanie muzyki klasycznej,
- d) ekspozycję reprodukcji malarstwa lub rzeźby,
- e) kontakt z książkami o wysokich walorach artystycznych (graficznie i językowo).

Rozdział 16

Lista działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych

1. Przygotowanie do czynności:

- 1) informowanie dziecka o tym, co się będzie działo – nawet roczne dzieci rozumieją ton głosu i powtarzane komunikaty,

- 2) zapraszanie zamiast rozkazywania, np. „Chodźmy razem umyć ręczki” zamiast „Idź umyć ręce”.
- 3) danie dziecku chwili na reakcję – dzieci w tym wieku potrzebują więcej czasu, aby zrozumieć i odpowiedzieć na prośbę,
- 4) pokazywanie przedmiotów związanych z czynnością (np. szczoteczki, ręcznika) – ułatwia dziecku orientację w sytuacji.

2. Wspieranie samodzielności:

- 1) zachęcanie do prostych czynności – roczne dziecko może przytrzymać chusteczkę, dwuletnie umyć ręczki przy pomocy dorosłego, trzyletnie samodzielnie użyć mydła,
- 2) pozwalanie na próby zdejmowania/zakładania części garderoby – nawet jeśli trwa to dłużej,
- 3) dawanie dziecku wyboru tam, gdzie to możliwe (np. z dwóch ręczników, kubeczka w ulubionym kolorze),
- 4) wspieranie gestem i słowem – personel towarzyszy dziecku, ale nie wyręcza, jeśli dziecko chce spróbować samo.

3. Komunikacja wspierająca:

- 1) opisywanie czynności zamiast ocen („Podaj mi ręczkę, teraz ją opłuczemy wodą”),
- 2) stosowanie prostych, jasnych komunikatów dostosowanych do wieku dziecka,
- 3) używanie języka zachęty („Spróbuj sam, a jeśli będzie trudno, pomogę”),
- 4) wspieranie pozytywnymi emocjami – uśmiech, pochwała za starania, przyjazny ton głosu.

4. Poszanowanie granic dziecka:

- 1) zapowiadanie dotyku („Podniosę twoją ręczkę, żeby ją wytrzeć”),
- 2) zacunek dla sygnałów niewerbalnych – jeśli dziecko się cofa, dajemy mu chwilę, nie zmuszamy,
- 3) kceptacja emocji dziecka – „Widzę, że nie masz ochoty teraz myć zębów, spróbujemy za moment”,
- 4) unikanie zawstydzania i krytyki w sytuacjach trudnych (np. przy nauce korzystania z nocnika).

5. Organizacja przestrzeni:

- 1) dostosowanie mebli i sprzętów do wzrostu dzieci – niskie umywalki, toaleta wc, stołeczki, stabilne nocniki,
- 2) bezpieczne i przewidywalne otoczenie – brak ostrych krawędzi, łatwy dostęp do potrzebnych rzeczy.

6. Budowanie poczucia sprawstwa:

- 1) pozwalanie dziecku decydować o kolejności działań („Chcesz najpierw umyć rączki czy buzię?”),
- 2) wspieranie wysiłku zamiast oceny efektu („Widzę, że starasz się dokładnie umyć paluszki”),
- 3) dawanie dziecku przestrzeni na powtarzanie czynności, jeśli tego chce,
- 4) zachęcanie do mówienia o swoich potrzebach – nawet gestem czy wskazaniem palcem.

7. Uczenie poprzez rutynę:

- 1) worzenie stałych sekwencji czynności – dzieci szybciej uczą się przewidywać, co będzie dalej,
- 2) wprowadzanie elementów zabawy – piosenki, wierszyki, rytuały („sprawdzamy czyste łapki”),
- 3) łączenie higieny z pozytywnymi emocjami – wspólny śmiech, zabawne nazwy przedmiotów,
- 4) stopniowe wydłużanie samodzielności – np. trzymanie samodzielnie kubeczka.

Rozdział 17

Lista działań wspierających samodzielność dziecka podczas posiłków

1. Przygotowanie do czynności:

- 1) informowanie dziecka o tym, co się będzie działo,
- 2) danie dziecku chwili na reakcję.

2. Wspieranie samodzielności:

- 1) zachęcanie do prostych czynności,
- 2) pozwalanie na próby samodzielności,
- 3) dawanie dziecku wyboru tam, gdzie to możliwe,
- 4) wspieranie gestem i słowem – personel towarzyszy dziecku, ale nie wyręcza, jeśli dziecko chce spróbować samo.

3. Komunikacja wspierająca:

- 1) opisywanie czynności,
- 2) stosowanie prostych, jasnych komunikatów dostosowanych do wieku dziecka,
- 3) używanie języka zachęty,
- 4) wspieranie pozytywnymi emocjami – uśmiech, pochwała za starania, przyjazny ton głosu.

4. Organizacja przestrzeni:

- 1) dostosowanie mebli i sprzętów do wzrostu dzieci,

2) bezpieczne i przewidywalne otoczenie – brak ostrych krawędzi, łatwy dostęp do potrzebnych rzeczy.

5. Przygotowanie do posiłku:

- 1) informowanie dziecka o zbliżającym się posiłku („Za chwilę zjemy obiad”, „Idziemy na śniadanie”),
- 2) zapraszanie dziecka do stołu zamiast przymuszania („Chodźmy razem na obiad”),
- 3) dbanie o spokojną atmosferę przed posiłkiem – bez pośpiechu i presji,
- 4) włączanie dziecka w proste czynności przygotowawcze (np. niesienie śliniaczka, siadanie na swoje miejsce),
- 5) zapewnienie dziecku czasu na zajęcie miejsca i przygotowanie się do jedzenia.

6. Wspieranie samodzielnego jedzenia:

- 1) achęcanie do samodzielnego chwytania jedzenia ręką lub łyżką – zgodnie z etapem rozwoju dziecka,
- 2) akceptowanie jedzenia palcami jako naturalnego etapu nauki,
- 3) pozwalanie dziecku próbować samodzielnie nabierać jedzenie, nawet jeśli wiąże się to z zabrudzeniami,
- 4) stopniowe ograniczanie karmienia przez dorosłego na rzecz samodzielności dziecka.

7. Komunikacja wspierająca autonomię podczas posiłków:

- 1) opisywanie sytuacji i czynności („Trzymasz łyżkę i nabierasz zupę”),
- 2) używanie spokojnych, prostych komunikatów bez oceniania („Widzę, że próbujesz sam”),
- 3) zachęcanie, ale nie zmuszanie do jedzenia,
- 4) unikanie komunikatów presyjnych („Zjedz wszystko”, „Jeszcze jeden kęs”),
- 5) akceptowanie odmowy jedzenia bez krytyki i zawstydzania.

8. Uczenie poprzez rutynę:

- 1) tworzenie stałych sekwencji czynności,
- 2) stopniowe wydłużanie samodzielności.

Rozdział 18

Ramowy plan adaptacji

Adaptacja w żłobku oznacza konieczność przyzwyczajania się do nowego otoczenia, nowych osób i rytmu dnia. Istotne jest zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa, zarówno przez personel żłobka, jak i rodziców. Dziecko potrzebuje wsparcia i zrozumienia, aby przejść przez ten okres bez

większych trudności. Udział rodziców w procesie adaptacji dziecka w żłobku ma podstawowe znaczenie dla prawidłowego jej przebiegu.

Opiekunowie prowadzą proces adaptacji dziecka przy ścisłej współpracy z rodzicami. Podstawowym celem procesu adaptacji jest umożliwienie dziecku zdobycia zaufania do nowego otoczenia oraz stworzenie więzi z opiekunem przy współpracy z rodzicami.

Plan adaptacji obejmuje adaptację wstępną i wrześnieową.

1. Adaptacja wstępna

1) Adaptacja wstępna oraz przygotowywanie dziecka do pójścia do żłobka powinno trwać minimum dwa miesiące przed rozpoczęciem adaptacji wrześnieowej, optymalnie trzy miesiące lub dłużej. Adaptacja wstępna i przygotowanie dziecka w domu powinny opierać się przede wszystkim na systematyczności w realizacji założonych działań oraz wprowadzanych stopniowo zmian.

2) Spotkanie informacyjne dla rodziców

Proces adaptacji rozpoczyna się od spotkania informacyjnego dla rodziców prowadzonego przez dyrektora i przyszłych opiekunów. Rodzice zostają zaproszeni na spotkanie w formie przyjętej zwyczajowo w żłobku.

Mogą także otrzymać drogą mailową pełną dokumentację związaną z rozpoczęciem uczęszczania dziecka do żłobka. Spotkanie może mieć formę grupową lub odbywać się indywidualnie z poszczególnymi rodzicami lub też przybrać formę mniejszych grup.

Na spotkaniu rodzice poznają zasady działania żłobka, przestrzeń żłobka, przyszłe sale dziecka oraz otrzymują informacje w jaki sposób mogą przygotować dziecko do żłobka w domu. Przedstawiony jest również program adaptacji wstępnej i wrześnieowej.

Rodzice wypełniają „kartę informacji o dziecku”, by przekazać podstawowe informacje o rozwoju i potrzebach dziecka. Bardzo ważne jest rzetelne wypełnienie karty oraz przekazanie opiekunkom wszelkich informacji na temat dziecka (jego stanu zdrowia, przyzwyczajęń, samodzielności, potrzeb, diety).

3) Zabawy integracyjne dla dzieci wraz z rodzicami

W okresie poprzedzającym adaptację wrześnieową dzieci przychodzą do żłobka wraz z rodzicem lub bliską osobą z rodziny na zajęcia do żłobka. Zajęcia polegają na zabawach organizowanych przez opiekunki/ów. W tym czasie dzieci poznają przede wszystkim otoczenie żłobka oraz opiekunki/ów. Zajęcia sprzyjają integracji dzieci i rodziców oraz opiekunek/ów.

Dzieci mają możliwość poznania nowego środowiska w bezpiecznych warunkach. Rodzic w trakcie zajęć umożliwia dziecku przede wszystkim poznanie i oswojenie się z opiekunami. Zajęcia mogą być również realizowane w formie odwiedzin w ogrodzie żłobkowym w wyznaczone dni. Wspólne przygotowania do pójścia do żłobka.

- 4) Organizacja opieki przez inne osoby tak, by dzieckiem zajmował się ktoś inny niż tylko mama i tata. Ważne, by dziecko pozostawało pod opieką w domu lub poza nim z osobami, które zna i którym ufa.
- 5) Wypracowanie przez rodziców w sobie pozytywnego nastawienia do żłobka, zaakceptowanie sytuacji pozostawienia malucha pod opieką opiekunki w żłobku.
- 6) Wprowadzenie dziecka w świat żłobka poprzez opowiadanie o żłobku, czytanie i oglądanie z nim książeczek o żłobku, budowanie pozytywnego obrazu żłobka u dziecka, opowiadanie o tym, że dziecko w żłobku przebywać będzie z ciociami bez mamy i taty.
- 7) Przyzwyczajanie dziecka do rytmu dnia żłobka (pory posiłków, snu – zbliżone do harmonogramu dnia żłobkowego). Po starcie żłobkowym należy zachować wdrożony rytm dnia także w weekendy.
- 8) Rozwijanie samodzielności dziecka. Im dziecko będzie bardziej samodzielne, tym pewniej będzie czuło się w żłobku.

2. Adaptacja wrześnieowa (minimalny czas trwania – dwa tygodnie).

- 1) Rodzice pomagają wybrać dziecku ulubioną przytulankę, ulubioną zabawkę czy pieluszkę, którą zabierze do żłobka.
- 2) Rodzice otrzymują informację o szafce dla dziecka w szatni. Opiekun wraz z rodzicem pokazuje to miejsce dziecku. W szafce umieszczone zostają rzeczy przyniesione w ramach wyprawki.
- 3) Pierwszy tydzień adaptacyjny (dzieci przychodzą wg. ustalonego grafiku). Skrócony pobyt. W tej fazie rodzice nie przebywają już z dzieckiem w żłobku, dzieci przychodzą wg. ustalonego grafiku adaptacji lecz pozostają w kontakcie telefonicznym na wypadek, gdyby potrzebna było ich pomoc, by uspokoić dziecko. Okres adaptacji jest zakończony, jeśli dziecko akceptuje opiekuna jako osobę, której można zaufać i wprawdzie może protestować przeciw odejściu mamy lub taty, ale potem daje się uspokoić i bawi się w dobrym nastroju.
- 4) Adaptacja dzieci nowo przyjętych w grupach starszych w których przebywają dzieci uczęszczające już do żłobka może przybrać formę uzależnioną od warunków organizacyjnych w danej grupie.
- 5) Adaptacja wrześnieowa realizowana w formie skróconego pobytu. Ze względu na intensywność doświadczeń i nowości dla dziecka, w pierwszych tygodniach września wskazany jest krótszy pobyt według ustalonego grafiku w żłobku i stopniowe wydłużanie pobytu.

- 6) Narzędzia wykorzystywane w czasie adaptacji:
 - a) ankieta informacyjna o dziecku,
 - b) obiekty zastępcze i ulubione zabawki,
 - c) rytm dnia w grupie formie obrazkowej lub zdjęciowej (grupy starsze).
- 7) Adaptacja dzieci kontynuujących swój pobyt w żłobku, a zmieniających salę i niektórych opiekunów odbywa się w miesiącach czerwiec/lipiec/sierpień.
- 8) Obecne opiekunki zapoznają się z kartą informacyjną o dzieciach (lub inną formę dokumentu). Karta zawiera ważne informacje o dziecku i rodzinie.
- 9) Na przełomie lipca i sierpnia następuje nawiązywanie kontaktów przez główne opiekunki z przyszłymi podopiecznymi. Dotychczasowi opiekunowie co najmniej dwa razy odwiedzają przyszłą nową salę z grupką dzieci. Dzieci zostają przywitane przez przyszłego kluczowego opiekuna. Następnie „nowe” opiekunki wchodzi pojedynczo do grupy i mają spotkania indywidualne z dziećmi, nakierowane na poznanie się i nawiązanie więzi. Gdy dzieci je już poznają, ufają im i je akceptują, opiekunki z jednym lub dwojgiem dzieci odwiedzają nową salę.
- 10) Jeżeli opiekunowie wiedzą, że w lipcu/sierpniu część dzieci nie będzie już uczęszczała do grupy, po nawiązaniu więzi przenoszą dzieci po dwoje do nowej grupy - szczególnie dzieci z trudnościami adaptacyjnymi.
- 11) Podczas pobytu na dworze opiekunowie wchodzi w kontakty z dziećmi, bawią się z nimi, integrują grupy.
- 12) Wrzesień - propozycja pobytu skróconego - rodzicom proponuje się w pierwszym tygodniu pobyt skrócony. Dzieci witane są rano przez wszystkie wychowawczynie. Narzędzia budujące poczucie bezpieczeństwa dziecka w żłobku: obiekty zastępcze, ulubione zabawki, własna szafka, oznaczenia w przestrzeni poprzez zrozumiałe symbole graficzne, rytm dnia.
- 13) Adaptacja dzieci zmieniających salę, grupę oraz niektórych opiekunów realizowana jest w ww. miesiącach oraz zawsze, gdy we współpracy z rodzicami zostaje podjęta decyzja o zmianie grupy i sali.

Rozdział 19

Monitorowanie realizacji Planu Opiekuńczo-Wychowawczo-Edukacyjnego

1. Personel pracuje z dziećmi, realizując Plan Opiekuńczo- Wychowawczo – Edukacyjny.
2. Sposób dokumentacji planu OWE oraz bieżących rozmów przy odbiorze dziecka:
 - 1) wywieszenie miesięcznego planu zajęć w wersji papierowej na tablicy informacyjnej dla rodziców/opiekunów prawnych,
 - 2) fotorelacja na stronie internetowej żłobka i grupach komunikacyjnych (po uzyskaniu zgody),
 - 3) karta obserwacji dziecka,
 - 4) dziennik zajęć grupy,
 - 5) prace dzieci na tablicy grupy,
 - 6) dokumentacja współpracy z rodziną dziecka,
 - 7) notatki z rozmów indywidualnych, potwierdzenia udziału w zebraniach, wydarzeniach, spotkaniach adaptacyjnych,
 - 8) portfolio dziecka — teczka z pracami plastycznymi dziecka.
3. Plan Opiekuńczo - Wychowawczo - Edukacyjny jest rokrocznie analizowany i dostosowany do możliwości instytucji opieki oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają.
4. Realizacja planu przez pracowników podlega nadzorowi Dyrektora żłobka.
5. Nadzór, o którym mowa w ust. 4 sprawowany jest poprzez:
 - 1) obserwacje planowe i bieżące obejmujące pracę personelu z dziećmi oraz ocenę metod wspierania rozwoju i samodzielności,
 - 2) informacje zwrotne i coaching zawierające rozmowy indywidualne z pracownikiem pozwalające korygować błędy, udoskonalić metodykę pracy i dostosować działania do bieżących potrzeb,
 - 3) ewaluację i kontrolę dokumentów zawierającą analizę dzienników zajęć, okresowych arkuszy obserwacji dziecka, planów pracy,
 - 4) współpracę z rodzicami polegającą na przeprowadzaniu cyklicznych ankiet i bieżących konsultacjach, które pozwolą ocenić jakość sprawowanej opieki z perspektywy oczekiwań rodziców.

Dyrektor Gminnego Żłobka w Chąśnie Drugim
(Pieczęć i podpis Dyrektora)

Uzgodniono z Organem Prowadzącym – Gmina Chąśno dnia 3 sierpnia 2026 r.

.....
(Pieczęć i podpis Wójta Gminy Chąśno)